

Vecko-Tidningen

28

Pris 50 öre
I Finland 50 mk

Prinsessan
INGRID på besök
i England som prisut-
delerska vid en barn-
fest. (Se vidare inuti
tidningen.)

Prins George av England i giftastankar

Svenskby på Gotland
trivs gott.

Läs intressant artikel
på sid. 23.

Guldpokalseglingen
Veckans sport i bild.

Erik Lindorm

Frank Heller

Rütger Essén

Svenskbyborna på Gotland trivas gott

De ha i förvånande grad acklimatiserat sig, fast många föreställningar och sedvänjor hållas vid makt, bl. andra husfaderns oinskränkta välde över familjens medlemmar.

Höskörden är i full gång. Den stora bilden är tagen på Halvars gård i Roma, medan den lilla bilden visar en typisk svenskbygård i Akebäck, bebodd av en Buskas.

Svenskbybornas hemlängtan till Ryssland är rent animalisk», skrev man för icke så länge sedan i en huvudstadstidning. »De längta till steppen och floden, floden drar och de kunna icke stå emot kallelsen — — —»

Är det verkligen så, eller är detta endast en romantisk omskrivning för missnöjet med de förändrade förhållandena, det tyngre arbetet och kanske även med skillnaden mellan att vara de hemvändande svenskarna, omtalade och hyllade, och endast vanliga svenska bönder med dessas arbete och dessas villkor?

När man talar med de svenskbybor, vilka ha sin varelse på Gotland, får man ett starkt intryck av att de i förvånande hög grad acklimatiserat sig och efter bästa förmåga söka vänja sig vid förhållandena. Det är omkring 35 familjer, om cirka 200 personer, som äga egna gårdar på Gotland och de övriga av kolonien, som räknar

inalles 300 stycken, äro statare och jordbruksarbetare på de större gårdarna. Någon koloni i egentlig mening kan man för övrigt i detta sammanhang inte tala om, eftersom de äro spridda på olika håll och bosatta inom olika församlingar på ön. När Svenskbykommittén ordnade för våra hemvändande stamfränder kunde någon samlad »Svenskby» ej anskaffas åt dem. Man fick ta vad som stod till buds av sådana gårdar som kunde anses lämpliga. Alla bo ju inte på Gotland, en hel del ha fått gårdar i Jönköpings län och i enstaka fall i andra delar av landet. Utöver gotlandskolonien finnas alltså närmare 200 svenskbybor på fastlandet.

»Sverige älska vi», säga de, »här känna vi oss hemma, här är lugnt och tryggt, och om än arbetet är tyngre och jorden mer hårdarbetad än i Ryssland så lever man ändock med den vissheten, att det man sått det får man även behålla sedan det är skördat.»

En solig junidag antråda vi en rundresa bland svenskbyborna på Gotland för att se dem i deras egen miljö. Vi ha på förhand blivit varnade av dem som tagit kolonien därefter om hand. Det skulle

bli ganska svårt att få dem att tala, då de blivit brända genom den politiska agitation, som bedrivits under den senaste tiden. Men våra djärvaste förhoppningar på ett hjärtligt mottagande blevo verkligen överträffade.

Vad som slår en när man träffar dessa svenskbybor är att de ha en helt annan mentalitet än t. ex. den svenske bonden. Det har sagts att lojheten hos en del av svenskbyborna är påfallande, att de icke kunnat följa den svenska arbetstakten o. s. v., och detta måhända är fallet hos en del. Men med den optimism, som kanske skapats under arbetet med en jord som knappast behöver plöjas, följer även något av den slaviska livsglädjen, det gladare humöret och den livligare fantasien. Där finnes intet av den inbundenhet, ja, många gånger nästan stürskhet, som ofta kännetecknar den svenske lantbrukaren. Man tar sig gärna en liten extra kafferast, och får man tillfälle att tala om vad som varit kommer den borne berättaren fram. Men man märker även hos dem något av den melankoli, som ofta följer denna mentalitet.

Och ännu en sak finnes hos svenskbyborna, som osökt för tanken på de ryska bönderna, nämligen mängden av smådjur av alla slag och så barn, barn och åter barn.

På betfältet, där vi efter en halsbrytande vandring över åkrar och ängar, fann den första familjen, Sigulitt, arbetade alla från husfadern till pojken på 6 år. De, som inte deltog i gallringen, voro endast lillminsten på ett halvt år och hans mor, som var sysselsatt med att ge pojken mat.

»Åh, vi trivas så bra här på Gotland», säger hon på sin sjungande dialekt. »Nog är arbetet kanske tyngre än vi äro vana vid, men så vet man också att man får behålla vad man sår och odlar upp. På de stora fälten nere i Ryssland lågo tusentals tunnland obrukade under de sista åren. Ingen tyckte att det var någon

T. h.: Majken mjölkas middag. Överst t. h.: Det uppväxande släktet; främst en typisk svenskbyboflicka med sitt vita huvudkläde. Nedan t. v.: Pastor Hoas och fru Hoas med svenskbybornas unga lärarinna, fröken Buskas, i mitten.

idé att odla dem, då ändå myndigheterna kommo efter skörden och lade beslag på allting. Råg och vete togo de ifrån oss och vad fingo vi i stället? Dåligt kornmjöl och många gånger inte ens det. Man visste inte om man dagen efter skulle vara en fri människa.»

Hennes röst skälver vid minnet av oron och osäkerheten där nere.

»Men nog skall det bli bra här», fortsätter hon, »bara vi få litet tid på oss. Nu få vi ju köpa allting nytt, och praktiskt taget börja om från början. Men inte längta vi tillbaka, nej, nej!»

(Forts. å sid. 29.)

Nederst t. h.: Langen går, alla måste hjälpa till vid taktäckningen.

I Gothen hos Hinasfamiljen var man i färd med att lägga spåntak på den lilla ladugården. Såväl gammelmoran som den unga frun hjälpte till och man var mycket upptagen, men vid middagstiden då kossan, Majken, skulle mjölkas och gammelmor tog sig en liten vilostund på trappan i solskenet, kom vi till tals med henne.

»Ja, inte känna vi annat än hemkänsla här», säger hon och i ivern att övertyga oss om hur svensk hon känner sig bryter hon än mer påtagligt. De yngre av svenskbyborna tala vanligtvis en mycket god svenska, men de gamla tala en lustig blandning. »Får vi bara leva och ha hälsan, så nog skall detta ordna sig. Om bara inte allt detta krångel hade varit skulle vi vara så lyckliga allihop. De unga, de vilja inte höra på oss gamla erfarna människor. Men sådan är världens gång.» Gumman lägger filosofiskt ihop sin strumpstopning för att ge mjölk åt de otaliga kattor som stryker omkring henne.

I Halvarsgården, där pastor Hoas och hans hustru bo tillsammans med en av familjerna Buskas, mötas vi av om möjligt ännu större välvilja än på de andra ställena. Sedan man övertygat sig om att vi inte kommit i agitations-syfte, känner man sig tydligen säker och vid en improviserad kaffestund är man snart i färd med att berätta om sina gamla minnen.

»Ryssland nu?» Den gamle Buskas får en blick i ögonen, som påminner oss om när vi första gången träffade en svenskbybo, vilken på tal om missväxten och hungersnöden i Ryssland efter revolutionen med ett fanatiskt tonfall upprepade: »Gud hade förbannat jorden.»

»Ingen, som inte varit därnere kan göra sig en föreställning om hur det är och har varit efter revolutionen», säger gamle Buskas. »Ingen som inte känner kommunistregimen, kan säga något om deras framfart. När ingenjör Alexander kom ned och skulle dämna upp floden och bygga kraftverk skröto kommunisterna om Dnjeprostroj och sade att ingenjör Alexander var större än Gud. Men vattnet steg och svämmade över hela den kringliggande trakten. Så kommer det också att gå med hela Ryssland om detta skall fortvara. Med dessa lagar blir Ryssland aldrig lyckligt igen. Men jag måste berätta när jag första gången träffade en svensk kommunist.» Den fanatiska tonen i hans röst dör bort och ett leende leker på hans läppar. »När jag for med båten hit över till Gotland, kom det en fin herre och en dam fram till mig. De voro mycket vänliga och frågade, hur jag trivdes och hur det var i Ryssland, om det inte var bättre än här o. s. v. Jag förstod nog vart de ville komma, men låtsades om ingenting utan svarade så oskyldigt jag kunde, 'Ack ja, under tsartiden var det gott att leva i Ryssland, men efter revolutionen, nej, då kan man inte vara där.' Och sedan har jag inte blivit besvärad av dylika mer.»

När man sedan kommer in på förhållandena där nere, så märker man nog en underton av vemod; det ligger en viss smeksamhet i stämman när man talar om floden och de vida fälten, men på det hela taget verkar man nöjd.

»Men varför reser då somliga tillbaka?» fråga vi. »De borde ju vara brända nu och inte lita på myndigheternas löften.»

»Det är inte så många, som ha rest», svaras det, »fastän kommunisterna och den ryska pressen skrikit ut att det är nästan alla. Hitintills är det inte mer än ett femtiotal, och lika många ligga i Stockholm och vänta på inrese-tillstånd till Ryssland. Men de komma nog inte in förrän till våren, till sådan, förr behöver inte Sovjet arbetskraft. Och bolsjevikerna ha ju lovat, att de skola få tillbaka sina gamla gårdar och allt skall bli som förut, men av de brev som vi fått från dem som rest (vi måste gissa oss till vem som skrivit dem, då de icke våga underteckna dem), framgår, att ännu intet blivit gjort åt den saken, utan att de återkomna få klara sig bäst de kunna och bo hos de ryska bönderna. Men vi veta ju intet säkert därifrån.»

De som ha haft hand om svenskbyinvasionen och ordnat för dem kunna ge exempel på hur oerhört naiva dessa människor äro i vissa fall. Och det märker man även vid deras bedömning av sina föregående förhållanden. Det är en rent primitiv instinkt, äganderättsinstinkten, som i deras fall blev undertryckt, och nu kunna de inte se förhållandena i Ryssland annat än som Guds straffdomar över ett ogudaktigt folk.

En mängd gamla föreställningar och sedvänjor ha de fört med sig, och underliga vanor ifråga om jordbruket komma fram då och då. Man söker hålla fast vid det gamla i många fall, men å andra sidan är man nästan barnligt stolt över t. ex. att pastor Hoas son har tagit examen i Uppsala. Det är som om det vore en gemensam angelägenhet för hela kolonien, en händelse som ger glans åt dem allesamman.

Vad som kanske förvånar mest är den makt hufvudern har i familjen. Det är det gamla renodlade patriarkatet, barnen ha bara att lyda — och arbeta. Detta sägs t. o. m. att många av de unga, som farit tillbaka till Ryssland, gjort detta uteslutande därför, att den faderliga auktoriteten bestämt saken.

Sluttrycket av svenskbyborna?

De äro ett öppet och vänligt folk, som nu ärligt söker finna sig tillrätta i ovana förhållanden och som gått in för att göra det bästa av den nuvarande situationen. Att det finns element bland dem som sökt utnyttja den patriotiska stämning, som blossade upp med anledning av deras hitkomst, kunna ju inte de andra hjälpa. Det enda man kan hoppas för deras del är att de få vara i fred så pass att de hinna ordna litet för sig, vänja sig och samla en del erfarenheter. Den vänlighet, som utstrålar från hela deras väsen, och den tjänstvillighet de visa kommer säkert att hjälpa dem över den första tiden.

Det kanske mest karakteristiska för dem är den fras, som man ständigt fick till svar om man bad om ursäkt att man besvärade dem: »Åh, det var väl det minsta.»

A. L. H—n.

Damer!

Tag Er i akt.

MÅNGA TRO att man helst icke bör använda tvål. Sanningen är, att man icke bör använda vilken tvål som helst för ansiktet. En tvål för ansiktet bör vara ren och fin. — Skönhetspecialisterna rekommendera Palmolive just för den skull och därför att den är sammansatt av oljor från oliven och palmerna.

Men tag Er i akt!

Palmolive har blivit mycket efterbad... Ni måste energiskt avvisa varje försök att sälja Eder dessa imitationer. När Ni begär en märkesvara, är Ni i Eder fulla rätt att kräva den **äkta** varan. Den affär, som försöker få Eder att köpa en underhaltig imitation, ser mera på sin egen tillfälliga förtjänst än på Edert intresse. Låt icke lura Eder! Förvissa Eder om att den artikel, som erbjudes Eder, är den **äkta** Palmolive... tvålen, som fått sin färg av de naturliga oljor varav den består, och som icke innehåller något som helst färgämne.

Vi påminna Eder om att Palmolive tvål alltid säljes i sitt omslag av grönt crepepapper med det svarta bandet och namnet PALMOLIVE i guldbokstäver. Äkta Palmolive säljes aldrig oinslagen.

50 öre pr st.

Colgate-Palmolive-Peet A.B. - Industricentralen - Geflegat. 12 B - Sthlm